

Utredning av barn och ungdomar

med fokus på klinisk tillämpning och komplexa fall.

En specialistkurs för psykologer uppdelad på 6 kursdagar som är lämplig för dig som önskar att utveckla din kompetens inom utredning av barn och ungdomar. Kursen har en tydlig tyngdpunkt på det praktiska och kliniknära arbetet och på utredning av komplexa och svårbedömda fall, som kräver att frågor om metodik och etik fördjupas. Barnens hela utvecklingsspann kommer att beröras från tidiga samvarierande kliniska tecken hos de yngsta till differentialdiagnostiska överväganden vid samsjuklighet hos tonåringar.

Kursdatum

3-4 februari, 11-12 mars och 6-7 maj 2026.

Plats

Kursen kommer att ges i Göteborg men även vara möjlig att genomföra digitalt via Zoom. Kursdagarna kompletteras med vår digitala kursplattform.

Behörighet

Behöriga att söka kursen är legitimerade psykologer. Kursen är möjlig att anmäla sig till oavsett om du genomför specialistutbildningen eller bara vill fördjupa dina kunskaper inom ämnet.

Ackreditering

Kursen RA4560 är ackrediterad som 1 fördjupningskurs inom det kliniska området och motsvarar 1 specialistkurs inom följande specialiseringar: Klinisk barn- och ungdomspsykologi, Neuropsykologi och Funktionshindrens psykologi,

Forensisk psykologi, Psykologisk behandling/psykoterapi och Pedagogisk psykologi.

Kursen räknas också som breddkurs inom övriga specialinriktningar.

Omfattning och upplägg

Kursen motsvarar 7.5 högskolepoäng och omfattar 6 heldagar uppdelade på tre tillfällen om vardera 2 heldagar inklusive en heldag för examination. Totalt ingår 35 lärarledda lektionstimmar för undervisning, varav 8 lektionstimmar för examination.

Syfte och sammanfattning

Kursens primära syfte är att i enlighet med evidensbaserad psykologisk praktik ge psykologer forskningsförankrad och kliniskt uppdaterad kunskap om utredning av barn och ungdomar.

Kursen har en tydlig tyngdpunkt på det praktiska och kliniknära arbetet och på utredning av komplexa och svårbedömda fall,

som kräver att frågor om metodik och etik fördjupas. Hela utvecklingsspannet berörs, från tidiga samvarierande kliniska tecken hos de yngsta barnen (ESSENCE), till differentialdiagnostiska överväganden vid samsjuklighet hos tonåringar som uppvisar en bred symtombild.

Kursen syftar också till att vidga det utvecklingspsykologiska perspektivet. Kliniskt erfarna psykologer, samt logoped och läkare deltar som kurslärare. Samtliga lärare har parallellt med kliniskt arbete, även forsknings- och/eller undervisningsuppdrag.

Under kursen ges utrymme för kliniskt praktiskt lärande genom att fördjupa och diskutera (avidentifierade) utredningsfall från kursdeltagarens kliniska vardag. På så sätt säkerställs att just de instrument, tester och frågeställningar som är relevanta för den utredande psykologen beaktas.

Kursen behandlar följande områden:

- Tidig upptäckt av och förståelse för barnets utveckling gällande bland annat motorik, perception, kommunikation/språk, aktivitet/impulsivitet, uppmärksamhet, social interaktion/ömsesidighet, sömn och mat.
- Möjligheter och begränsningar avseende tillgängliga utredningsmetoder.
- Tolkning av resultat på skattningar, tester, och intervjuer.
- Utredning vid komplicerande faktorer, som osäker boendesituation, våldsutsatthet eller låg socioekonomisk status.
- Utredning där barnet har annan kulturell bakgrund än den som innefattas i testerna och skattningars normer.
- Utredningar med icke-samstämmiga informanter, där information saknas eller där symtombild eller funktion tydligt särskiljer sig i olika miljöer.
- Differentialdiagnostik i gränslandet mellan utvecklingsrelaterad problematik och annan psykiatrisk problematik.
- Etiska dilemman och etisk stress i utredningsarbete.

Lärandemål

Kunskap och förståelse

Efter genomgången och godkänd kurs förväntas deltagaren ha erhållit fördjupad kunskap och förståelse för:

- tidiga markörer inom samspel, koncentration, beteende, motorik och språk.
- möjligheter och begränsningar med psykologiska tester och skattningsformulär med särskild hänsyn till komplexa eller otydliga fall.
- utredning av barn med annan kulturell bakgrund än den som representeras i testernas normer och för barn i speciella omständigheter.
- gemensamma och utmärkande symtom för olika utvecklingsrelaterade diagnoser och angränsande psykiatriska diagnoser inklusive subkliniska symtom.
- de etiska problem som uppkommer i utredningsarbete med barn och ungdomar.

Färdighet och förmåga

Efter genomgången och godkänd kurs förväntas deltagaren ha erhållit:

- färdighet att värdera forskning och systematisera erfarenheter vid utredning av barn och ungdomar.
- färdighet att kritiskt granska normer och utprovningar av några av våra välanvända tester och skattningsformulär för barn och ungdomar.
- fördjupad förmåga att förstå särskilt komplicerade utredningsfall.
- fördjupad förmåga till differentialdiagnostisk bedömning inom det neuropsykiatriska området av barn och ungdomar.
- fördjupad förmåga att beskriva en komplex symtombild inklusive subkliniska och diagnosgemensamma symtom, så att barnet och dess familj förstår.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

Efter genomgången och godkänd kurs förväntas deltagaren ha erhållit förmåga att:

- kritiskt granska tester, skattningsformulär och andra utredningsmetoder.

- kritiskt granska och värdera studier om utredning av barn och unga.
- identifiera etiska problem, tillämpa och förmedla ett etiskt förhållningssätt vid utredning av barn och unga.

Examination

Utbildningen kommer att bedömas som godkänd/icke godkänd. På föreläsningarna och vid examinationen föreligger obligatorisk närvaro. Kursen examineras via muntlig examination och via enskild skriftlig uppgift.

Kursutvärdering

Kursen utvärderas under kursens gång där möjlighet till feedback finns under och mellan kursdagarna. Kursutvärdering ges också skriftligt och anonymt vid kursens slut.

Kurslärare och examinator

Kursledare

Sofie Dahlman, specialistpsykolog i klinisk barn- och ungdomspsykologi. Hon har även en magister i global hälsa, vilket innebär kunskap om kulturella och kontextuella faktorer. Sofie har sedan 2008 arbetat inom olika delar av barn- och ungdomspsykiatri i Stockholm och Örebro, både med bedömning, behandling och utredning. De senaste åren arbetar hon främst med utredning av barn och ungdomar på Capio, där hon också handleder psykologer inom utredning och behandling.

Sofie har sedan tio år tillbaka gästföreläst på olika psykologprogram om bl.a. global mental hälsa och även om utredning av barn. Hon arbetar sedan 2020 som universitetsadjunkt på Psykologprogrammet vid Örebro universitet, med kursansvar för Utredningsmetodik.

Examinator och kurslärare

Eva Tideman, leg psykolog, specialist i klinisk psykologi och neuropsykologi samt docent vid Lunds universitet med forskningsinriktning

utvecklingspsykologi, långtidsuppföljning av prematurer och socialt utsatta barn. Undervisning på psykologprogrammet med inriktning barn- och ungdomspsykiatri samt barn- och ungdomsneuropsykologi. Eva Tideman har även översatt och utprövat ett flertal test och skattningsskalor inom dessa områden. Sedan många år handleder och fortbildar Eva Tideman yrkesverksamma psykologer.

Kurslärare

Medverkar på kursen gör också fler kliniskt verksamma psykologer, läkare och logoped.

Pris

20 900 kr + moms inklusive för- och eftermiddagsfika, samt lunch. Kursmaterial utöver det som delas genom WiseMinds kursplattform ingår ej, utan införskaffas själva av deltagarna.

Vid 3 eller fler anmälningar ifrån samma arbetsplats ges priset: 18 900 kr + moms.

Kursanmälan

Anmälan till kursen görs på: wisemind.se/utbildning under fliken "Kursanmälan".

Kontaktinformation

info@wisemind.se
Tel: 0763-25 49 58

WiseMind Psykologiskt Kunskapscenter grundades år 2000. Sedan dess har WiseMind arrangerat utbildningar som grundar sig i psykologins breda kunskapsfält och närliggande områden. Varje utbildning utformas utifrån aktuell psykologisk forskning och anpassas till målgruppen. Utbildningen ska bidra till evidensbaserade arbetssätt. Det ska vara enkelt att omvandla de nyvunna kunskaperna till praktiskt användbara principer och färdigheter i den egna verksamheten.

Kurslitteratur

Böcker:

Du kommer att kunna välja mellan Youngstrom eller Carr som obligatorisk litteratur till kursen. Båda böckerna används under kursen, men du behöver bara beställa en av dessa.

Youngstrom et al., Assessment of disorders in childhood and adolescence, 2022, Guilford Press.

Carr. The Handbook of Child and Adolescent Clinical Psychology, 2015, Routledge.

Övriga böcker:

Gillberg. The ESSENCE of autism and other neurodevelopment conditions, 2021, Natur och Kultur

Smedler, Tideman. Att testa barn och ungdomar: om testmetoder i psykologiska utredningar, 2021, Natur och kultur

Urval av artiklar (fler tillkommer):

Allegrini et al. (2020). The p factor: genetic analyses support a general dimension of psychopathology in childhood and adolescence. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 61.

Andersson, K., Hansson, K., Rosqvist, I., Lyberg Åhlander, V., Sahlén, B., & Sandgren, O. (2019). The contribution of bilingualism, parental education, and school characteristics to performance on the clinical evaluation of language fundamentals: Swedish. *Frontiers in psychology*, 10, 1586.

Andersson Westman, G., Miniscalco, C. & Gillberg, C. Preschoolers assessed for autism: parent and teacher experiences of the diagnostic process. *Research in Developmental Disabilities* 2014; 4;35(12):3392-3402.

Andersson, G. W., Gillberg, N., & Miniscalco, C. (2021). Parents of Children Diagnosed with Autism Spectrum Disorder: What Do

They Expect and Experience from Preschools? *Neuropsychiatric Disease and Treatment*, 17, 3025.

Baldwin et al. (2023). Childhood maltreatment and mental health problems: A systematic review and meta-analysis of quasi-experimental studies. *American Journal of Psychiatry*.

Carlsson, E, Miniscalco, C, Kadesjö, B. & Laakso, K. Negotiating knowledge – the parents' experience of the neuropsychiatric diagnostic process. *International Journal of Communication & Language Disorders* 2016, May;51(3):328-38.

Cervin (2023). Sensory processing difficulties in children and adolescents with obsessive compulsive disorder (OCD) and anxiety disorders. *Research on Child and Adolescent Psychopathology*.

De Los Reyes, & De Los Reyes (2023). Introduction to the Special Issue. A Dozen Years of Demonstrating That Informant Discrepancies are More Than Measurement Error: Toward Guidelines for Integrating Data from Multi-Informant Assessments of Youth Mental Health. *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology*., 52(1), 1–18.

Dinkler et al. (2017). Maltreatment-associated neurodevelopmental disorders: a co-twin control analysis. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*.

Duncan et al. (2019). Research Review: Test-retest reliability of standardized diagnostic interviews to assess child and adolescent psychiatric disorders: a systematic review and meta-analysis. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 60.

Frogner et al. (2018). Childhood psychopathic personality and callous–unemotional traits in the prediction of conduct problems. *American Journal of Orthopsychiatry*, 88(2), 211–225.

Gonthier (2022). Cross-cultural differences in visuo-spatial processing and the culture-fairness of visuo-spatial intelligence

tests: an integrative review and a model for matrices tasks. *Cognitive Research: Principles and Implications*, 7:11.

Lundström et al. (2015). Autism phenotype versus registered diagnosis in Swedish children: Prevalence trends over 10 years in general population samples. *BMJ: British Medical Journal*, 350.

Lundström et al. (2021). Perceived child impairment and the 'autism epidemic'. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 62(12), 1414-1421.

Miniscalco, C., Fernell, E., Thompson, L., Sandberg, E., Kadesjö, B., & Gillberg, C. (2018). Development problems were common five years after positive screening for language disorders and, or, autism at 2.5 years of age. *Acta Paediatrica*. Oct;107(10):1739-1749. (10s)

Miniscalco, C., Westerlund, J., Hagberg, B., Gillberg, C., & Fernell, E. (2025). Life Outcomes in Young Adults With Early Language Difficulties: A County-Based Register Study. *Acta Paediatrica*.

Norbury, C. F., Gooch, D., Wray, C., Baird, G., Charman, T., Simonoff, E., ... & Pickles, A. (2016). The impact of nonverbal ability on prevalence and clinical presentation of language disorder: Evidence from a population study. *Journal of child psychology and psychiatry*, 57(11), 1247-1257. Miniscalco, C., Fernell, E.,

Rescorla et al. (2019) Effects of society and culture on parents' ratings of children's mental health problems in 45 societies, *European Child & Adolescent Psychiatry*, 28(8), pp. 1107–1115.

Schachinger-Lorentzon, U., Carlsson, E., Billstedt, E., Gillberg, C., & Miniscalco, C. (2025). Developmental language disorder: similarities and differences between 6-year-old mono- and multilingual children. *Logopedics Phoniatrics Vocology*, 50(1), 37-47.

Schachinger Lorentzon, U, Kadesjö, B, Gillberg, C & Miniscalco, C. (2018) Children screening positive for language delay at 2.5 years; Language disorder and developmental profiles. *Neuropsychiatric diseases and treatment* 14, 3267-3277.(10s)

Taylor et al. (2022). Examining the association between childhood autistic traits and adolescent hypomania: a longitudinal twin study. *Psychological Medicine*., 52(15), 3606–3615.

Tiger et al. (2022). Childhood symptoms of attention/deficit-hyperactivity-disorder and borderline personality disorder. *Acta Psychiatrica Scandinavica*, 146.